

Niamuno Sargas

brošiams Lietuwininkams žines parnešas.

Niamuno Sargas, Ragaineje kas pėnycią išbūdamas, kaštūja prie arcziausiojo pusto ar per gromatnešį apsteliūtas ant bertainio meto 35 peningius, su prinešimu į namus 50 peningiu. Ir pati laitraščio spaustuvė priima apsteliawimus.

Apjafhmai į Niamuno Sargą įstatomieje kaštūja po 10 peningiu už tožną smulkeis raštais išspausťą eilę ir yra šio laitraščio spaustuvėje priimami. — Gromatas dėl laitraščio rašomas priima rėdytojas Ragaineje (Ragnit).

Mr. 17.

Ragaineje šubatoje 25. aprilį

1885.

Nauja sekla.

Be žmonių apšvietimo nėra galima išlaikyti nei valnybės nei teisingumo.

James A. Garfield.

Lietuwininkai fitą kartą turėjo jawo Lietuwiskąjį tikėjimą. Lietuwininkai tikėjo į daug dievų, o myriausė į Perkuną, Pylulį ir Patrimpą. Wišą priegimtį Lietuwininkai tarė esant gywa, dėl to wandū ir oras, žemė ir trobos — wiškas turėjo dievus, o tie dievai wišur reikalawo nu žmogaus pasijėminimo ir maldu. Tą tai Lietuwiskąjį lietuwiskąjį tikėjimą emė naitinti ateiwei Wofieczy. Bet nūmonė apie Diewą, apie gyvenimą kitame krašte ne-
sibūda ryškė iš galwos išplakti. Dėl to ir Wofieczy neįstengė Lietuwininkams už-
kabinti kaip ubagai terbą tą naująjį tike-
jimą. Bet Lietuwininkai suspausti iš wišu
pusti ir pamatę, kad ju sentiaus garbina-
miejie diewaiczė neįstengia Lietuwą ap-
ginti nu ugnies ir karu ir maru, kaimynu
spiriamai priėmė katalikiskąjį tikėjimą 1386
ir 1413 m. Žinomas tai daigtas, kad
naujas tikėjimas neįsigawo gana grei-
tai. Juk ir ugnis kuriama ne greitai iš-
dega, išliepsnuja. Senowiskai Lietuwi-
ninkai po aužūlu diewaiczius garbino dar
ilgai, o daug senowisku priewėriu (prie-
taru) apie slogutį, waidylus, bėldukus,
kaukus ir t. t. ir bendien žmonėse užei-
name. Bet jau Lietuwoje ir Latwioje
(Latwius arba Kuršininkus Wofieczy jau
trylikame šimtmetėje buvo krauju pa-
trikštyje) išgywenant katalikystei pradėjo
sawo darbus Wofieczyse Liutarys (Liut-
erius*). Šis wyras pasikėlė prieš po-
pėžiaus spaudą satydamas, kad Kristaus
tikrąjį moflą galime rasti biblijoje (šwen-
tame rašte), kad bibliją kožnas gal iš-
guldinėti pagal sawo supratimą ir sąžinę,

kad popėžius negal pardawinėti atlaibus
(atpustus) kaip kofį taworą už pinigus,
kad tunigai gal pacias westi ir t. t. Liut-
arys iš paties pamato katalikystę sukratė.
Jo mofslas tapė atneštas į Latwiu žemę
(Kuršiją) apie 1523 m., o aplint tą metą
ir į prusiškąjį Lietuwą. Dar weliaus
tarp Lietuwininku Maskolijoje emė daug-
sintiesi Kalwyno pasekėjai, bet pastui ju
buri wel Jezumitai sumazino. Tarp Lie-
tuwininku Kalwyno ir Liutario tikėjimo
atsirado tofie, kurie sawotiskai šwentąjį
rašťą suprasdami sawotiskų būdu malbas
atlieka, tai yra taip wadinamiejie maldi-
ninkai ir surinkimininkai. Ir tarp kata-
liku randame prasiplatinus wišokias skir-
wėres. Be to dar randasi wienur ir ki-
tur bediwei. Jau iš to mes matome,
kad tarp Lietuwininku kiel galwu tiek ir
paziuru (pažwilgiu). O wienok wienas
fitą prawardžiūja. Bet tai yra labai
piktas ir nepatogus darbas. Kristus pri-
sakė mylėti sawo artimą, o tie, kurie jo
įsatymą pildo, yra jo pasekėjais, tikrais
trikščioniniais. Lietuwininkai filo iš wieno
lizdo, priimdami wieną Kristaus moflą
(norint sufeleriopintą per newienotį jo
išguldytą) ir bendien dėl to tikėjimo pa-
sidalijo į pulkus. Katalikai eina su Len-
kais, Liutariškėjie ir ewangelikėjie su
Wofieczyse, o anie netikėi, bediwei tan-
kiausė su tūmi, kieno pilni delmonai.
Neapfenczia Lietuwininkas Lietuwininko
dėl to ir tikrąjį kelią pametė. Lietuwi-
ninkas užmiršo mylėti artimą, dėl to ir
Lietuwininką, fitoniskai tikintį, ne kaip jis
pats. Per tai suiro wienybė, o be wie-
nybės ar mes galime buti stiprus? Ne-
tūmet. Norėdami eiti Kristaus kėleis, mes
turime žmoguje garbinti jo žmogiskumą
ir neįjūkti iš fitonisko pažwilgio jo ti-
kėjimo.

Ar tikėjimas tur mus skirti?

Ar negalim žmogu girti?

Žei darbū' jo yr dorybė,

Mums tenerup jo tikybė.*)

Taip rašo giesmininkas, o ir teisingai.

*) Tikybė, tikėjimas.

Ne tik tikėjimai ardo wienybę Lietu-
wininku ir Latwiu. Tą patį piktąjį darbą
atlieka ir kalba. Jau nu žilos senowės
pradedant lietuwiskoji giminė buvo pasi-
dalijusi į ketures šakas: Lietuwininkus,
Žemaičius, Senprsius, Latwius ir Žūd-
wyčius su Baltwyčiais. Kofia buvo šnehta
Žūdwyčiu ir Baltwyčiu, nežinome, nės
Lenkai jās išžūdė, pirm ne kaip kofie
raštai ju kalboje buvo surašyti. Dėl to
mes turime tris atskiras šnektas: sen-
prusišką, lietuwiską žemaitišką ir latwišką.
Senprsius sugriaužė ir susiurbė per kelis
šimtus metų Kryžokai, o už tai ne daug
palaidu ju kalbos liko ant rašto. Lietu-
wikai žemaitiskoji kalba dalyjasi į daug
tarniu (dialektu), kožnas kampas fito-
niskai šneka. O tofs atskirumus tarniu
arba dialektu Lietuwininkus gintinai gena
nu wienybės. Lietuwininkas jūkią iš
Žemaičio, o Žemaitis iš Lietuwininko.
Kožnas augština sawo kalbą, o nekina
kalbą sawo kaimynu. . . . To dėl mes
Lietuwininkai ir statome antrąjį babilo-
niskąjį koryczy. Gėšas jau wišems su-
siprašti. Kožna kalba yra gera ir nepei-
tina, nės je būda prigimimas. Dėl to ir
neturime nekinti nei wienos tarmės arba
dialekto. . . . Prieg tam turime eiti į
wienybę ir kalboje, o tofią wienybę rasime
neapjūdami wienas fitą, bet per moflą,
per palyginimą wišu šnektu ir tarniu
arba dialektu lietuwiskai žemaitiskosios
giminės.

(Dar ne wiškas.)

Žmogus iš prapuldytos garbės žmogudys.

Tiktas nusidawimas. (Pagal woliską.)

(Priemazza.)

„Warpus traukė man widuryje tur-
gaus stowint. Surinkimas šfubinofi į
bažnyczyą. Manę tūjaus pažino; kožnas
su manimi susitropydamas baugžtydamasi
pasitraukė. Nu pradžios mažėjus kabi-
tus labai mylėdawau, o ir dabar, ka-

*) J. A. W. Lietuwis sakė, kad Liutarys, kiel iš prawardės numanyti galima, būwęs lie-
tuwikos kilties arba giminės (liutas-arys-Liut-
arys). Gal buti, kad jo senolei būwo iš Lie-
tuwos išitrausť į Wofietiją. Dėl to rasti Liut-
arys taip ir mylėjo Lietuwininku krašťą, taip
Kogge, tunigas Darliemyje, kad rašo.

czeig nenušimanydams, negalėjau atsilai-
tyti, waitelini, kūrš man pro šalį foki-
nejo, grafelis mirkšni driu-
tai i mane pažiūrėjęs mete man tą gra-
felį atgal. Jei mano fraujas nors ma-
žumą pažajingėnis butu būmęs, tai bu-
cziau atsiminės, kad barzda, kūrę dar iš
baudžiamos kalėjimo parsinešiau, mano
weidą bašiausei išdarė — ale mano pit-
toji širdis ir mano protui buvo prilipusi.
Aparos, kaip dar jes nēšados nebuwau
praliejęs, rytejo per sruštus.

„Tas kudikis nežino, kas aš esmi, iš
kur pareimi, šaltiausi šam tylomis, ir tik
jis saugojasi nū manęs kaip nū tokio ne-
doro galwijo. Ar esu kur ant faktos
įženklitas, arba esu pašliuotęs, žmogui
prilygti, dėl to kad jaučiu, nei wieną
myleti nebegalįs? Panėtinimas šio wai-
tino man karežiaus skaušti už trimetinį
galeru šluobą, nēša jam tik ger buwau
dars, ir negalėjau jį nei jokio stono ne-
apėntimo kaltiti.

„Pašijėdau ant wienos budarvonės wie-
tos, ties bažnyčia; to cze norėjau, neži-
nau; tik žinau dar, kad perpykęs atšile-
liau, kaip iš wisu mano praetincziuju
pažįstamųjų nei wienas nors pašweikinimo
manę wertu nebuwo laišes, ir nei wienin-
telis. Apšimutnydams palikau šam wietą,
joh gaspadą sušijęstocziau; wieną ul-
czios lampą aplenkęs patropyjau šam
Ertmute. „Patrimpininkė!“ sušuko ji
ir taisei manę apglobti. „Tu wēl cze,
Patrimpininkė! Dieme tam defa, kad tu
wēl sugrįžti!“ Šaltis ir wargas iš jos
apredalo kalbėjo, piktą gėdįta ligą iš
jos weido; jos wisa išweizda apšale pras-
ciausiąjį sutwėrimą, iki kurio ji nūgrim-
dusi buwo. Greitai numaniau, kas ši-
czion butu galėjusi nusidūti; teli tuni-
gaikštiki dragunai, kuriūs nēšenei sutikęs
buwau, man darė suprastį, kad garnizu-
nas miestelje gulėjo. „Žalneriu merg-
palaitė!“ prišautdams jei ir jūdama
nugarą prišutau. Gėrejamai, kad dar wie-
nas sutwėrimas po manęs eileje gywuju
buwo. Ję nēšados nebuwau mylėjės.

„Mano motyna buwo mirusi. Mano
mašaje trobife buwo mano žyezytojei už-
simokėje. Nebetūrėjau nei wieno ir nēšo.
Wisas swėtas bėgo nū manęs kaip nū
tokiu mūdu, ale aš buwau užmiršęs gė-
dėtiesi. Pirm to buwau pamatymui žmo-
niu atsitraukęs, dėl to kad panėtinimas
man nebuwo ištirimotinas. Dabar pri-
šimulydams pašidžiaugiau, jūs pabaidyti.
Gėrejamai, dėl to kad nēšo daugiaus pra-
puldyti ir nēšo daugiaus šamoti nebetu-
rėjau. Man nebereikėjo daugiaus nei jo-
kio gero budo, dėl to kad nebemislėjau
daugiaus šoki patogumą prie manęs esanti.

„Wisas swėtas man buwo atwiras,
manę rasi butu swetimame krašte per gerą
žmogų laike, ale aš buwau drąsą prapul-
dęs, per toį ir nors išsidūti. Nusimi-
nimas ir gėda man galiausei šę misli
primartino. Pašujausiasis išbėgis buwo,
kurs man lišes, mokytiesi garbės nebepr-
walyti, dėl to kad man nebebuwo wale,
jos geisti. Kad mano nēšingumas ir mano
mandrumas butu mano pažeminimą pa-
tyrę, bucziau tūrėjęs šamę patį nusijudyti.

„Ka dabar smilkyjęs buwau, tai nei
pats nežinojau. Norėjau piktą daryti,
taip daug kaip per šapną atsimenu. No-

rečiau šam korawonę užsi, elnhti. Žokanai,
mislėjau, ešą gerybe žmonėms; pirm to
buwau iš reikalingumo ir išdykumo grė-
šijęs, dabar tai iš walnos wales šam ant
džiangimo dariau.

„Mano pirmasis apšėnimimas buwo, to-
liaus žwėris mušti. Medžiokle buwo man
nenumanant i neatleistą papratimą pa-
wirtusi, o prieg tam dar tūrėjau ir gy-
mas buti. Ale tai dar nebuwo gana;
dar pašifusinau, tunigaikštiki paliepiną
ant jušo laityti ir šamō jėmės wiespa-
cziai kaip tik įgalėdamas iškadą daryti.
Kad mane galetu saugoti, neširupinau
daugiaus, nēša dabar tūrėjau kulką šamō
užflutojui gatawą, o ir žinojau mano
kulką šamō wyrui pro šalį nēšenczią.
Szaudydamau wisus medinius gywoliūs,
kuriūs užėjau, tik mentai ant rubeziaus i
pinigus te padariau, didžiausiąje dalį da-
wiau šuputi. Wargingai iššimaitinau,
jeib tik kulkū bei parako paširupiti galė-
cziau. Mano išpuštijimai didžioje me-
džiokleje paštojo žinomais, ale ant manęs
nēšas nei jokią piktą dumą daugiaus ne-
betūrėjo. Mano išweizdis je powisam
išgese. Mano wardas buwo užmirštas.

„Tokiu budu kelis mėnesius gywenau.
Wieną rytą buwau pagal šamō pajunkimą
per girę persidairęs, pedomis wieno elnio
sekdamaši. Dwi adyni nūprosnai buwau
wargės, ir mislėjauši šamō elnį palikti
tūrėjęs, kaip jį su sykiu šuwio tolume
pamacziau. Noriu gaidį atlausti ir šauti
— ale štaiga nugandina manę wiena ke-
purė, kuri kelis žingnius mano prišaktyje
ant jėmės gul. Tyrineju rupestingiaus
ir išpažįstu pašestinczią Križą, kurs už
driuntojo kamėno wieno aužolo ant to pa-
ties elnio mērhja, ant kurio aš ketinau
šauti. Smerczio šaltis man per šana-
rius persitraukė, kaip jį pamacziau. Atu-
rot tas buwo tas žmogus, kurio iš wisu
gywu daigtu bašiausei nēšencziau, ir his
žmogus buwo macei mano kulšos padū-
tas. Szime akies mirkšnyje man rodėsi,
bul wisas swėtas mano puczkos šuwhyje
gulis ir kerštas mano wiso amžiaus i
wieną wienintelį piršto galėlį susistumęs,
su kuriūmi razbaikštiki spaudimą daryti
turis. Nematoma, bašinga ranka aught
manęs šufosi, adynos rodyklė mano am-
žio rodė neatimamai ant šios jūdofios
minutos. Ranka man drebejo, kaip šamō
puczkai ši bašingąjį štyrimą pawelhyjau
— mano dantys klabejo kaip drugio kre-
stos, ir atdwėsis priekhyjosi užtroškindamas
mano plaucziūse. Wieną minutą ilgai
mamzdis (liūpa) mano puczkos pašlito
bemeryjanti ant žmogaus ir ant elnio,
nėšinodama ant kurio šauti — wieną mi-
nutą — ir dar wieną — ir wēl wieną.
Pagieža ir šaginė įniršusios ir abejoda-
mos rengėsi, ale pagieža laimėjo ir me-
džiotojis gulėjo negywas ant jėmės....

„Mano štelba frito su šuwiu . . .
žmogudy . . . meknojau atšileides —
gire buwo tyka kaip lapai — girdejau
ašklei, kad „žmogudy“ šaltiausi. Man
prišartinant mirė tas wyras. Ilgai sto-
wėjau be kalbos šale negywojo, aškus nu-
sijūstinas galiaus manę kalbantį padarė.
„Ar laitysi dabar cysia burną, mielasis
prieteliai!“ šaltiau ir pašistojau drąsei
pas jį, weidą nušautojo apwersdamas.
Akys jo buwo placzei atdaros. Pašto-

jau šmutnas ir štaiga wēl nutilau. Man
prasidėjo dywinai pastoti.

„Štikiol buwau grėšijęs ant rotundo
šamō gėdos; dabar buwo kas nusidamusi,
už ką dar šamō korawonę nebuwau atli-
kęs. Wieną adyną pirm to, mislįju, ne-
butu mane nei joks žmogus perkaltbėjęs,
kad dar kas piktėnis yra po dangumi už
manę; dabar pradėjau numanyti, kad
pirm wienos adynos rasi pawyždi tūrėjau.

„Diewo judai man nepripulė — robs
ale šusimaišęs atsiminimas, nēšinau, koks?
— atsiminimas wirwės bei kardo ir
nūžudymas, kurį dar šuiloku tebebudamas
drauge prišweizdėjau, wienos moterikšes,
kuri šamō kudikelį nušawinusi. Powisam
ipatikštas išgašingumas man i misli
parėjo, kad dabar smertį užšipelnęs ešas.
Mei'hyau tūjauš po tam, kad jis dar gywas
butu. Samę gwolthjauši, jeib wiso piktio
ašklei atsiminčiau, ką man negywas am-
žyje dars buwo, ale dywai! mano at-
mintis buwo kaip pamirusi. Nebegalėjau
nēšo daugiaus to prišibaukti, kas manę
pirm bertainio adynos prie padutimo at-
wedė. Neb'šmaniau, kaip ši razbaikš-
tiki darbą buwau atlikti galėjęs.

(Dar ne wistas.)

Apie bites.

(Priemazga.)

III. Trušas apie bites.

Susipazine šiek tiek su bicziu gywe-
nimu, pažiūrėtime, kaip reikia elgtiesi, ka
daryti, idant nēšiodamas bitininko wardą
galėtum tūrėti ir naudą. Trušas apie
bites ne didelis, tai ne lauko darbas; bi-
tininkas daugiaus dirba protu, ne kaip
rankomis; bites paczios rupinasi apie
šamę — bitininkas tik joms padeda: pa-
lengwina ju gywenimą, sergti nū nelaimiu.

Pawasario trušas. Pawasarij
bitininkas, taip šakant, palyd šamō biteles
i lauką — jis atidaro plyšius, idant jos
galėtu, kada norės, laukan lėkti, o pra-
dėjus laktoti, daboja, ar šmartios, ar pa-
laimingai išlikusios per žiemą; užstojus
jau tikrai gražiam orui (maždaug žydint
glūsniams), jis tur, atšidars awilį, per-
žiūrėti wisą lizdą, ar šausas, ar gana bi-
tėms liko maisto, kokie perai, ar geras
bitinas ir t. t. Šitėmyjes tą wistą, o
jei daug awiliu yra, pašizenklines tiesiog
ant kožno awilio, kas šokiam lenkia, tur
kiek galėdamas gelbėti nepalaimingąs.
Peržiūrėti reikia kiekvieną awilį, nės kitą
išj gali užspėti ligą, kuria, jei nēšo ne-
daryti, gal užsikrėsti ir kiti lizdai. Bai-
šiausioji liga, bites naikinanti, tai peru
puwimas. Ji atfiranda, įpacz perams
peršalus, ar bitėms ne gerai ik pawasa-
rio waltus maitinus. Liga apimtosios
bites tingei eina i darbą, paširodo pra-
stos; ik šergancziujo awilio atšidūda, ta-
rhtum, klajeis; pažiūrėjus i widu, yra
matomi išmėtyti ant dugno subžiūwe pe-
rai; tarp gywuju peru koriūse gali pa-
matyti nekurius pageltatus — negywas,
kitus jau wisai supuwusius, pawirtusius
i tamsų smirdintį štytimą. Tolyu šita
liga eina biauryn, awilys palengwina nyšta,
o tu tarpu ir kiti je apšilebdžia. Tiesa,
ne per wėlai susigrėbęs, gali išgydyti ap-
sirgusįjį lizdą, tik tai labai painus dar-

bas; gana to, kad patį awilį reikia per-
folti ká toliauſei ná titu; jeigu nėra tur
jį iſgabenti iſ awilyno, tai geriaus yra
iſmaikinti wiſá liſda, aprukinus bites ſera.
Lituiſi awilį reikia iſkufsti, iſplauti dai-
lei ſarmu, tada tik gali wél iſ leisti ſpie-
czius, neſibijodamas, kad apſirgtu. Liku-
ſiusius forius ir medų reikia dalei ſuwa-
lyti, kad neparagautu ju ſweitoſios bites.
— Neprižiurimi awilei gal iſkufsti ir ná
kandziu. Kandys iſikrauſto i forius, pa-
ſidirba ſaw ten taſus ir juſ wortinkleis
aptraukia. Apſukrus bitininkas netur pri-
leisti joms bites darlyti.

(Dar ne wiſtas.)

Perzwalga.

Iſ ſwetur.

Maſkolija. Maſkolei Urganiftane gy-
wentinai iſitaiſo. Inglonai tur ſu túmi
paſajingi buti. Urganai eina ſu Maſko-
leis iſ wieno, o del to aniems ir já ſun-
teſnis karas butu buwes.

Ekreikija. Del pardavimo apgynimo
planu perſieſtojimo kálejime ſedintys pul-
kauninkas Baronas Potier'as iſ Wyno
ſawo nuſiengima iſſipaſino. Polytiſkas
garbės geidimas jį kufines, ſtyrimo kandi-
daturų paſirupinti, o tam dalykui ná ſawo
bagotoſios giminės pinigų negaudamas,
bandė juſ kiúmi keliu paſirupinti. Wiſur
gailinaſi, kad ſiſai augkai i garbė parė-
juſyſis apiceras ſawo triſdeſimtmetini
gražui amžiaus bėgi pittadeju uſbaigia.

Prancuzija. Prietelyſtė tarp Wokietijos
ir Prancuzijos dar neatauſo, norint ir
miſterei Paryže perſieiti. Kaip ſakoma,
Wokietziu paſiuntinini prie Sueco kaſyſlos
konferencijos, turi dabar Paryže atliekama,
paſiepta, Prancuzu uſmanymus ſelpti,
liudymas, kad Wokietija ſu Prancuzija ir
toliaus iſ wieno eis.

Englantas. Dabar jau wél ſneſama,
kad paſajus tarp Englanto ir Maſkolijos
tik raſi bus iſlaikomas. Ekreikija tetanti
i tarpininkus meſtieſi, o ir Wokietija no-
rinti, kad paſajus butu iſlaikomas.

Sweicas. Anarkiftams Sweicu žemė
ir jau pradėda per karſta atſiraſti. „Re-
wolte“, Genewoje (Gen'ė) iſeings anar-
kiſtiſkas laiſkraſtis, dabar i Paryžą per-
ſidangina.

Aija. Iſ Pekingo apſaſo Rynezu wal-
džia, kad karas tarp ju ir Prancuzu uſ-
baigtas. Ale nuſidūda žodjeis, kurie Pran-
cuzu waldžiai menkai patiſs. Ryneſ ceco-
rius ſawo žmonėms apſaſo, kad Prancuzai
„paſarnei“ paſajaus praſė ir kad wieſ-
pats cecorius ju praſymą „malonių“ budu
iſpildėſ.

Iſ Wokietijos.

Berlynas. Kaip wienas wokiſkas lai-
kraſtis praneſa, Biſmarkio dowarai ſu-
rinktųjų pinigų paſaikas ant paſalpu ſtu-
dentams augkſtenuoſios moſitojyſtės tapſ
ſuwartotas.

Iſ Lietuwos.

Tilže. 19. aprili laite lietuwikſtoji
draugſtė Byrutė gaſpadoje p. Paarmann'o
ſawo mėneſini ſuſiejima, ant kurio 16
Lietuwiniſu, iſ dalies ſgnariu, iſ dalies
ſwecziu buvo ſuſirinkę. Suſiejimas
praſidejo ant puſė keturiu po pietu ir bai-

geſi po ſeptyntos adynos wafare. Szj
kartą ſuſiejimas maſumą ilgai truko. Pa-
gal dienos rėdą ſkaitė J. Miſſas giefmę
„Jonas iſ Kempės ir Szilka“, lenkiſkai
ſuraſyta regis Kundraiczio, o lietuwikſkai
iſguldyta Dufawieczi. Jonas iſ Kempės,
Wokietis, garbės ir ſlownės troſbdamas
ateina i Lietuwą toſios uſpūlimo karūſe
prieſ Lietuwiniſus jieſkoti. Szitas Kry-
žokas paſtoja wėliaus wadowu, gauna
dmarus ſencje Prufijoje, nepraleidžia nei
wienos kelionės i Lietuwą, Lietuwiniſus
ſu kardu bei ugnimi prie kataliſtyſtės werſti.
Wieng kartą Lietuwiniſkai Kryžoku lupitu
pulkus iſblaſtė, iſmuſė, ir patį wadową
Joną ſuronyja. Szjai po gire puſmiris
ſlydinėdamas wieng kareiwį, nepaſiſtamą,
ſutinka, kurſai jį ſu ſawimi i ſawo namus
webaſi. Szion i puſtų paloczių nulių
jeina i widu ir 12 tam prilygſtancziu ka-
reiwiu atranda, kurie prie brangios pūtos,
czeſnies ſuſiſėdę walgo ir geria. Uſklaus-
ſtas, ká ſawo amžyje praleidės, papaſakoja:
Wieng kartą jam tropyjuſieſi ant ſargy-
bos beſant Lietuwiniſką ir Lietuwiniſę
pagauti. Lietuwiniſę, dukte ſugautojo
Lietuwiniſko ir ſenaju Lietuwiniſku ku-
niſgo, budama didžios grožybės, iſtengia
iſmelſti ſawo ir tėwo walnybę. Kryžokas
jūdu paleidžia, ale po tam kaip nerim-
damas wél tos Lietuwiniſės, jo ſirdį uſ-
garuſios, pradėda jieſtkinėti. Kartą wél
buwo Lietuwiniſką beſugaukęs, kurį beſi-
wydamas ant arklio i balas ir gires ir
puſtynes nuſtydės. Szion meſtino per-
ganditas prapūbo Lietuwiniſką iſ aſiu.
Arklys paſibaugtęs, pawadį ſutrauſęs,
lečia per balas ir gires. Kaitelis pawar-
gės uſminga ir pabūdės atranda ties ſawę
beſlupanczią jauną, gražią, kaip ſaulę, Lie-
tuwininę, Szilką, aną paczią, kurią wieng
kartą ſugawęs paleido. Szj jam paſakoja,
kad jis eſas Lietuwiniſku ſwentinyčioje,
ties ſwentiju auſūlu, ir kad jo ſmertis
neiſwengtinās, jei iſ ſwentinyčios neat-
ſitoliſſės, kurią dar nei wienas prieſiniſ-
kas gywas neprastojes. Zi apſaſo, kaip
jos brolius Kryžokai i ſawo werghyſtę pa-
emę ir nužudę, jo tėwo turtus ir gwo-
lius iſgrobtę, namus nudeginę, kaip tē-
was ná žemės atſtojes ir ji margužė ſira-
tele liuſi, kaip tēwelio dwaſė jei prane-
buſi, tur ſaw globeją (apghnėją, apėlung)
raſenti, kuri ſtai ir atraduſi. Jonas pra-
ſiſidžiugęs ſtubinaſi ſu Szilka tylomis ant
arklio iſ ſios ſwentinyčios, pradėda ſne-
kinti, kad paſtotu katalike ir ſu jūmi i jo
dwarą drauge trauktu, tur jūdu laimingai
gyweſencziu. Zis daugiaus nekados prieſ
Lietuwiniſus kardo nebetratęſes. Szilka
klaufosi jo kalbu, klaufosi ir to, ká anſai
apie naują tifybę (tifejimą) praneſa. Iſ
gires iſjobama, Jono dwarą primatydama,
dar praſo apſiſtoti, idant galėtu atſiſwei-
kinti ná ſawo tēwynėſes, ná ſaliojo eg-
lyno . . . , turį jau nekados nebrėgeſenti.
Staiga atleſia iſ tankumyno jieſmas ir
atpūlė Szilką tieſei per krutinę perweria!
Kraujas ſtriukleis bėga. Jonas ſtubinaſi
prie Niamuno wandens je patriſktyti.
Patriſktyta ſawo dwaſė iſleidžia. Kry-
žokas ne toli amžinojo eglyno já palai-
doja ir balta akmenį ſu iſkalto kryžiumi
ant wietos paſtato. Kryžokui tai wiſką
papaſakojus ſtaiga žiburei aptemſta, o pra-
ſwitus wietoje tu dwylifa kareiwu dwylifa

gražiu mergaicziu pamato, tarp kuriu wienu
ſawo grožybę wiſas pereina: iſpaſiſta ſawo
Szilką Ryto metą iſſkaidytųjų pa-
muſtųjų Kryžoku maſas pulkelis ſuſiwotia
ir ſawo wadą Joną negywą ſale kápo ſu
baſtųjų akmenimi ir iſkalto ant jo kry-
žiumi atranda (Dar ne wiſtas.)

— Del gelſtelio budawonės ná Kara-
liauczius per Labguwą, Tilžę ant Sta-
lupėnu dar wis nėra wiſtas dawade.
Waldžia berods nor, kad tą gelſtelį weif
pradėtu budawoti, ale Karaliauczioms
nor pirma ſawo gelſtelį ant Kranko pa-
gatawodjiti, o tada apſimiſlyti, ar reika-
lingūs pinigus, 60 — 70000 marſku,
prie ano gelſtelio budawonės pridėſe.

— 15. aprili po priſaikintuju ſudu
buwo liuſininkas Domydas Bezmėnas iſ
Niamunyno del neteiſios prieſiegos, kurią
buſ wienoje promoje prieſ Miſing Kau-
kenūſe ir Tilžeje dars. Priſaikintiejie ne-
galėjo apie jo kaſtybę perſiliudyti ir to
del jį atſaltino. — 16. aprili priſaikintiejie
praſudyto ſkinintą Edwardą Bowilaitį
iſ Gr. Friedrichsdorf'o del neteiſios prie-
ſiegos, kurią Gaſiſe wienoje promoje da-
ręſ, ant 1 meto kaſėjimo. — Tą
paczią dieng dar tapė ir uſininkas
R. Jaaf'as iſ Marienwaldes del nety-
cziomis neteiſei darytos prieſiegos ant 9
mėneſiu kaſėjimo praſudytas. — 17. aprili
newebuſioji Madlynė Walatiſe iſ ſen.
Wainocziu del kubiſio žudymo apſklyta
ant 2 metu kaſėjimo tapė praſudyta. Tą
paczią dieng dar tapė priſaikintuju pra-
sudytas darbininkas Kriſtupas Szilatis be
wietos del uſdegimo prie pylimu reikalin-
guju žagarynu ſkėpenėje ant 3 metu bau-
džiamos kaſėjimo, 4 metu garbės patroty-
jimo ir prileidimo pulciſijos priežiuros.
— 18. aprili matrozai Karlas Grieſ-
wald'as iſ Tilžės, Edwardas Ezerſus iſ
Tilžės Pruſu ir Armonas Grieſwald'as
iſ czia pat del plėſimo ir del tūno ſu-
žeidimo buwo po priſaikintaiſeis. Pir-
maſis gawo 1 metą 3 mėneſius kaſėjimo,
antraſis 3 mėneſius ir 3 dienas kaſėjimo,
o treciaſis 6 mėneſius kaſėjimo.

— 5. dės. pernai metą ant ſmeczio
ir 10 metu baudžiamos kaſėjimo praſudy-
tojo žmogudžio berno Wöttcher'io arba ki-
taip Ekrebaliaus korawonė tapė karaliaus
ant korawonės baudžiamos kaſėjimo iti
gywoſ galwoſ permaintyta.

Turgus preſia iſ Tilžės.

18. aprili 1885.		M.	S.	M.	S.
Rmieczi, 42½ filogr.	6	—	7	—	—
Rugei, 40 filogr.	4	80	5	60	—
Mieſei, 35 filogr.	4	—	5	20	—
Awioſ, 25 filogr.	3	10	3	60	—
Žirnei } rainieſie, 45 filogr.	6	—	9	—	—
} baltieſie, 45 filogr.	6	—	8	—	—
Emenei, 35 filogr.	—	—	—	—	—
Lymotai, 50 filogr.	16	—	—	—	—
Roputis, 45 filogr.	2	40	—	—	—
Swieſtas, filogr.	1	50	—	—	—
Riaufei, kapa	2	25	—	—	—
Pywas, eſtolhyteris (100 lyteriu)	24	—	—	—	—
Brangwynas, } eſtolhyteris	28	—	—	—	—
} lyteris	—	30	—	—	—
Riaulėna, filogr.	1	—	1	10	—
Naufėna, filogr.	—	80	1	—	—
Werkėna, filogr.	—	80	—	—	—
Awinciana, filogr.	—	80	—	—	—
Krūpai praſtieſie, filogr.	—	34	—	—	—
Awizu krūpai, filogr.	—	44	—	—	—
Sienas, centneris	1	90	2	30	—
Sziaubai, kapa po 600 filogr.	18	—	24	—	—

Apjatymai.

Ar rojuje lietu- wiškai falbejo?

Pirmoje septyniui šventėje
ant penkių žėgoriaus Bruazis leforius
Tilžeje gwynas lietuwiškaiš jobeis iš-
gulbys, tad „rojaus“ falba lietu-
wiška buwufi.

Šleistini ženkliai kaštūją pusauffing
jau dabar apsteliūtinai prie redystės Nia-
muno Sargo Ragainėje arba prie
Bruazio leforiaus Tilžeje, fajaros uly-
czioje, bute 18. numerio.

Norintieji toki ženklią puštą prisifis-
dinti teatfionczia 6 trečiofus puštmarkeis
ar į redystę N. S. ar prie Bruazio.

AUSZRA.

Laikrasztis iszleidžiamas Lietuvos my-
lėtoju,

iszaina kas mėnesi kartą, pavyzdyje knigtės
32 — 48 pusiu. Prusu Lietuvoje, Vokietyjoje
ir visose kitose žemėse kasztūja ant metu 4 mk.
50 pf. su nusiuntimu po jūstele. Rusisz-
koje Lietuvoje ir paczioje Rusijoje kasztūja su
nusiuntimu 4 rublius (8 markius). Atskirus
numeris kasztūja 40 pf. su nusiuntimu. Apsa-
kymai Auszros redystėje priimami užmokami
už kožną pusiau dalytą eilutę po 20 pf., lai-
kytojai pusę tiek temoka.

Jau sukako per du metu, kada pulkelis
mokintu Lietuviu susidejo iszleisti laikrasztį,
kursai atkeltu lietuviszką kalbą isz sužū-
vimo, kad lietuviszkoje kalboje visokius nau-
dingus mokslus pranesz ir tarp Lietuvinku
kulturą platys. — „Auszra“, tasai laikrasztis,
kreipiasi prie kiekvieno nūszirdaus Lietuvi-
ninko, dar neužmirszusio savo tėviszkės pra-
eitinės ir savo tėvų kalbos. Szime laik-
rasztyje kožnas, ir mokitas ir nemokitas, ir
bagoczius ir vargužis, atras skaitydamas
szirdies ramumą, jo mislys susijeszkos kelią,
kuriūmi eidamas galės savo paszalpą atneszti
prie attaisymo giminės ir kalbos.

„Daugel metu svėts rokavo,
Musu žemė kaip pražuvo,
Kaip užmirszo kalbą savo
Ir užmirszo, kūmi buvo.
Bet ką amžiai pagadinu,
Laikas yra sutaisyti . . .“

„Auszros“ redystė Bitėnuse.

Gromatas, rankraszczius, iszsisraszymus ir pi-
nigus priima:

**Martynas Jankus, Bitėnai per
Lumpėnus (Lompönen
Ost-Preussen).**

Gaspada

Augusto Paarmann'o

Tilžeje, netoli gelšfeldwario,
tur 12 keleiwu stubu ir yra wišu kūmi,
to smeczias tik pageidautu, aprupinta.
Staltu fokia 30 aršliu randa; yra ir
wezimams pasiūres. Prefios tankiaus
aplankant labai žemos. Tarnaujantieji
falba lietuwiškai. Pasiłecewoja keleiwiams
reikalui atfirandant.

Škleidžia ir už redystę atfako J. Sybertas Ragainėje.

Geriausią perkama wersime
po užstowa tikrumo
bėl

audziamu medzvilniu

kožname numerhyje,
suktu ir nesuktu,

audziamu medzvilniu

krohytu (parwūtu) tik tikrūse dažūse,

milams wilnu

šwiespilkei maišytūse dažūse,
widutinei pilku ir tamspilkiu,
wisai cysztoje wilnoje,

milams vilnu

dažytu kožnūse dažūse,

maszyniniu siulu,

— baltjuu ir nebalztjuu, —

geriausioje ir daugiausei laikanczioje
wertybėje. Tūse dalykūse tik wišu
geriausius tawornus turiu ir jās
pardūdu ir prefios nepridūdamas
ant pigiausiuju prefiu.

Waldemar'as Gassner'is

Tilžeje,
wofiskoje ulyczioje 12.

Vietuwiniškai užprahomi ant naujojo
metu bertainio apsteliūti tas nebėlė
išeinantiji

NIAMUNO SARGA.

Wisi pustai, gromatnešei ir pati laik-
raščio spaustuwė priima apsteliawimus
už 35 pf., su atnešimu į namus 50 pf.
ant bertainio meto.

Redystė „Niamuno Sargo“.

**Knygu spaustuwe J. Syberta
Ragaineje, ant turgaus 180**

prisifiulo Vietuwiniškaiš pagatawytis wisofius spaustuwystės dalykus; spauda
(druka) knygu, knyguoczju, wisofiu apfathyu, pakvietimu t. t. ant
suzadėtuwju, ant swobos, ant frifitynu, hermeniu; wiešiu (wisytės) korteliu,
lietuwiškoje, wofiskoje ir kitose falbose kū pigiausei, greicziausei ir dai-
liausei atliekama. Uždawimai iš kitur weikliausei pagatawjami.

Weilei pasititėdamas su uždawimais nū Vietuwiniškaiš galėsęs pasi-
džiaugti pasirašo

su pagarbe

J. Sybertas.

Kas meilytu Karaliaucziuje iskleidžiamąjį

„Lietuwiška Polytifška Laikrafti“

tifrai pažinti gauti, ne taip, kaip jis nū nefurio lietuwiško laikfo apsteliawimas, tas te nesibaibo,
ji ant wieno bertainio meto apsteliūti. Skaitydams, patš kožnas persiliudys, fokią neteisybę
jam ana pifta pasfalba daro. —

Prie kožno pušto apsteliūtiąnt, kaštāja „Liet. Pol. Laikraftis“ 65 pf. Nū pušto pacziaw
ji parsinešant, kaštāja jis tik 50 pf.

Karaliaucziuje, merco mėneshyje 1885.

Redystė „Lietuwiško Polyt. Laikraščio.“

Kristupas Ribekta.

Statydina ir spauzdina J. Sybertas Ragainėje.

Tilžes Keleiwis,

pirma „Naujasis Keleiwis“,
laikraščiu prefiu raistūse 1884 2. dal. o num. 7.
išaina Tilžeje kas nebėlė pėtnyczioje. Škli-
rašymus ant bio laikfo už prefiją

50 pf. ant metu bertainio

Tilžeje Keilenderio knigu spaustuwė, titur
wisi pustai priima.

„Tilžes Keleiwis“ pargabena, neprifaltant
weros ir mofilo juragu, tai, kas swarbiausia,
iš dienos nufidawimu, karalyštės ir cėcorystės saimo
sufirodyimus, žines iš mēstoir iš provincijos,
prisafintuju šudo pranešimus, papasafojimus,
wisofią žinę, turgaus prefias iš Tilžės, Klai-
pėdos ir Karaliaucziaws, galwiju ir aršliu
meturgius, malfu parbūdamas dienas, ru-
bliaws kursą, gromatnyczją ir t. t.

Apsakymai,

už torpo stiltinę eilę 10 pf., randa per „Tilžes
Keleiwis“ wisuose walszcziuose, tur Lietuwi-
ninkai gytewa, didžiausijai praplatiuima.
Perguldymas į lietuwišką falbą nēto netaš-
tāja.

Škleistuwė Tilžes Keleiwis,

J. Reylander'is ir sunus.

Wisi wyriausybiški

raštai (pormularai)

yra gaunami

J. Syberta

spaustuwėje Ragainėje.

**Szeimynykszcziams szluzmos knygos
matrozų szluzmos knygos**

ir

darbo knygos

yra gaunamos prie

Syberta.